

A cigány kultúrának támogatásra, ösztöndíjakra és egy saját intézményrendszerre van szüksége - mondta Rostás-Farkas György a Cigány Tudományos és Művészeti Társaság (CTMT) elnöke, a civil szervezet megalakulásának 25. éves tiszteletére rendezett két napos jubileumi konferencián. Hozzátette: szeretné megélni, hogy mindez megvalósuljon végre: nagyon fontos, hogy a cigány kultúrára a kormányzat szánjon pénzt, mert magyar embereként a jövő generációira adófizető állampolgárokként igenis szükség van. A negyedszázados évforduló kapcsán Rostás-Farkas Györggyel, a CTMT elnökével, a Kethano Drom főszerkesztőjével Láng Judit beszélgetett.

- Sok a tennivaló a cigány kultúra, a tudomány, a művészet megőrzése terén -, említették az előadók. Az elmúlt huszonöt év tekintetében miként látja ezt?

- Akik eljöttek a konferenciára, azokat az embereket érdekli a cigányság életkörülményei, kultúrája. Az egész napos rendezvényen sok értékes eladás volt, kitűnő szakemberek hangoztatták, hogy a cigányok szövetségesei szeretnének lenni. Erre szoktam azt mondani: mit ér a kultúra, ha cigány? – ha közben állami támogatást meg nem kapunk rá.

Egyik rendezvényünkön Somos László kaposfői plébános úr azt mondta -, ilyenkor mindig elémélyülök -, hogy egy kislány felkereste és megkérdezte tőle: tessék mondani plébános úr, miért ver engem az Isten azzal, hogy cigánynak születtem? A másik pedig Beer Miklós váci megyéspüspök körlevele, amiben felteszi a kérdést: mi lenne, ha Jézus most élne? Mit tenne, ha körbenézne? Ezek az emlékek beleégtek a szívembe -, amíg élek, mindig ott lesznek. Valamiért kiválasztódtam arra, hogy építsem és segítsen a cigány kultúra megőrzését, amit úgy gondolom, Isten ránk bízott. Nekem ezt a feladatot teljesítenem kell, mert ha nem, megszólít a szívem.

Hiteles roma és nem roma vezetőkre van szükség ahhoz, hogy legyen roma intézményi struktúra. Olyanokra, akikben van alázat, szeretet és méltóság. Én már ötven esztendeje kutatom, keresem égen és földön őket: ha a többségiek között lehet, akkor a cigányok közt miért ne lehetne? Persze ezt külön-külön nem lehet megoldani, mert összekapaszkodott a sorsunk hétszáz esztendeje, amióta Magyarországon élünk. Ehhez kell a mindenkori hatalom segítsége.

- *Az Országos Roma Önkormányzat körüli botrányokról mit gondol?*

- Ott voltam a bölcsőnél, elég öregember vagyok én már, és nem akarom bántani az enyéimet. Szerencsétlenek. Szomorú a szívem. A megalakulásuktól fogva követem az eseményeket, de ki kell, hogy mondjam: sajnos alkalmatlanok. Olyan roma vezető kell, akit mi cigányok azért választunk meg, mert a szakmai képességeiben bízunk. Nem olyan, aki politikai vonalon kerül be, s akit a mindenkori hatalom kénye-kedve szerint bábuként rángathat.

- *Ha a cigány politikai közélet akadály a kulturális intézményeink létrejöttének, milyen alternatívák adódhatnak arra, hogy a roma kulturális kezdeményezéseknek legyen anyagi támogatása a kormányzat részéről?*

- 2008 áprilisában a Magyar Tudományos Akadémia színháztermében egy nagyon fontos fórumot szerveztünk ez ügyben. Ott kaptam ígéretet rangos politikai vezetőktől, hogy lesz kulturális autonómiánk, ami azt jelenti, hogy lesz kutatóműhely, múzeum, színház, vagyis cigány intézményrendszer. Nem említem a vezető politikus nevét, mert fent van a világhálón az akkori ígérete. Ez azóta sem valósult meg. Az előbb említettem: mit ér a kultúra, a művészet, ha cigány? Erre értettem: pedig kiművelt kútfőkre van szükség! Műveletlen föld csak gazt terem! Adódik a kérdés: ma Magyarországon jó cigánynak lenni? Bűn cigánynak lenni! Oktatnunk kellene a romákat! Hogyan segítsük a felzárkózást így?

Azon törekszünk mi, egy maréknyian, hogy ne tegyünk különbséget ember és ember közt, mert egy tőről fakadunk. Ez az ország nem tudja eltartani a sok szegény rászorulót! Kinek adjuk át az országot? Kire bízuk a jövőt? Az unokáink számon kérik majd tőlünk, hogy mit kaptak örökségbe. Oktatni kell őket mindenáron! Előttem voltak már nagy példaképek: Lakatos Menyhért, Orsós Jakab, Farkas Kálmán, Osztyolkán Béla, Szepesi József, Rácz Lajos és még sorolhatnám. Mindannyian azért küzdöttek, hogy legyen cigány intézményi struktúra. Már mind meghaltak, én még élek, és nem adom fel, amíg nem lesz a magyarországi cigányságnak intézményrendszere. Hát, nem lehet elhagyni így, e nélkül a cigányságot és ezt az országot!

- *A Kethato Drom (Közös út) című lapnak ön a főszerkesztője. Hogyan tudnak érvényesülni, megjelenni?*

- Egy alkotói műhelyt hoztunk létre a feleségemmel, Fialovszky Magdolnával, és a fiammal Ifj. Rostás-Farkas Györggyel: ő vezeti a roma szeretetszolgálatot, segít a lapban, de a feleségem vállán van a nagyobb teher. Sokszor a saját költségünkön tud a lap csak megjelenni. Emberfeletti munkát végzünk: bejárnak hozzánk a fiatal gyakornokok, újságírók, történészek, különböző művészek, majdnem azt mondhatnám, hogy a mi „köpönyegünk” alól bújt ki a mai fiatal roma értelmiségi generáció számos képviselője. Szeretem őket nagyon! Tehetségesek, szépek, és az enyéme! Rájuk lehet számítani!

Véleményem szerint szükség lenne egy külön minisztériumra, miniszterre, vagy legalább államtitkárra, aki koordinálná, finanszírozná a cigány kulturális intézmények működését és felügyelné is azokat.

Vannak tehetséges fiataljaink, akik képesek lennének vezetni a megalakult intézményeket. Mi ott vagyunk a háttérben és segítjük is őket. Hogy ezek a fiatalok miért nem kapnak lehetőséget, azt nem tőlem kell megkérdezni.

- A statisztikák szerint az általános iskolások közel fele cigány gyermek, akik ha felnőnek és dolgozni fognak, fizetik majd a nyugdíjukat. □ Hogyan tudunk mi is, ha nincs kormányzati támogatás, hozzátenni valamit a minőségi képzésükhöz?

- Csordulásig megtelik a szívem szeretettel, ha rájuk gondolok. Farkas Kálmán bácsi, (író, újságíró) egyik kötetének azt a címet adta, hogy „Értetek kiáltok!” – fejet hajtok a nagysága előtt. Ő sem élhette meg, hogy legyen saját kiadónk és legyenek kulturális központjaink. Lehet, hogy én sem élem meg, de az a helyzet, hogy valaki ezért nagyon felelős. Egy országban élünk: mindenki felelős mindenkiért. Nekünk tanítani kellene minél több gyereket. A jövőjük, sőt az ország jövője függ tőle. Azt mondta Orbán Viktor: senkit nem hagyunk az út szélén!

Itt van a legnagyobb hazai kisebbség, a cigányság, sőt mondhatnám úgy is, hogy Európa legnagyobb kisebbsége. Magyarországon mélyszegénységben él a többségük. Én majdnem naponta járom a cigánytelepeket. Amikor hazajövök onnan, akkor nem tudok lenyelni egy falatot sem, mert látom a sok éhező gyereket. A lelkiismeretem megszólal, és nem tudok lefeküdni sem este nyugodtan az ágyamba. A cigánytelepeken nyomorognak. Nincs világítás, nincs meleg: hideg szobában élnek, víz sincs -, hogy menjenek iskolába? Hogy tanuljanak? Meg vannak nyomorítva! Ezen változtatni kell! Felkészült, okos embereket kell levinni a kistelepülésekre! Éljenek ott, mert helyben kell megoldani a problémákat, nem az íróasztal mögül. Ehhez alázat kell, tisztesség, emberi tartás.

Aki nem szakmai hozzáértéssel áll hozzá a romák problémáihoz, az ne is kezdjen bele, mert ez darázséfeszek!

- Mit javasol a romáknak? Ebben a helyzetben hogyan próbáljanak meg talpra állni?

- Azt üzenem a fiataloknak, hogy mindenképpen tanuljanak! Én még itt vagyok és élek. Ha engem megkeresnek, segítek, amiben tudok. Az elérhetőségeim nyíltak, megtalálhatóak a Kethano Drom újság impresszumában. Aki szeretné, mindenkinek segítünk.

A cigányok a saját erejükből nem tudják megoldani az egzisztenciális problémájukat és a felzárkózást, mert nincsenek olyan helyzetben, hogy ezt megtehessék. Ezt csak közös erővel lehet, állami segítséggel, mert ez nem csak cigánykérdés, hanem az egész nemzet jövőjét érintő szükséges előrelátás.

Súlyos hiba a kormányzat részéről, hogy a cigányügy jegelve van. Nem lehet minket már félrevezetni. Felnőtt emberek vagyunk és tudjuk: a mi bőrünkről van szó. Nélkülünk ne próbálják megoldani a mi problémáinkat. Be kell vonni minket! Nagyon fontos, hogy a cigány kultúrára és oktatásra a kormányzat szánjon pénzt, mert magyar embereként a jövő generációira adófizető állampolgárokként igenis szükség van.

Mit ér a kultúra, ha cigány?

Írta: Láng Judit

2017. augusztus 21. hétfő, 13:23
